

Bývalá NDR se vyklidňuje, skoro polovina tamních obyvatel je závislá na sociální podpoře. Kde se stala chyba? Na tuto otázku odpovídá v článku **Good bye, Kohl** redaktor BBC **Daniel Kaiser**.

Před čtrnácti lety sliboval tehdejší německý kancléř Helmu Kohl vybudovat z východu země ukázkovou stanici sociálně-tržního hospodářství. Do východního Německa přiteklo od sjednocení ze spolkového rozpočtu na dotacích nepředstavitelných 1,25 bilionu eur. Investovalo se ale většinou mizerně, hlavně do spotřeby a udržování sociální sítě. Kancléř Kohl i přes některé protesty prosadil okamžité narovnání kursu východoněmecké a západoněmecké marky. V poměru jedna ku jedné se upravily i důchody, takže průměrný východoněmecký důchodce dnes inkasuje víc než jeho západní vrstevník.

Východní Německo od svého většího bratra takřka kompletně převzalo daňový systém, krkolonné pracovní předpisy a sociální odvody. S tak vysokými náklady práce nemohly neefektivní komunistické podniky vůbec obstát a vesměs se zhroutily. Vzniklou mezeru neměl kdo zaplnit – menší a střední firmy, které v České republice nebo v Polsku vznikaly houfně, se v nových spolkových zemích, svázaných západoněmeckým právním řádem, rodily a přežívaly jen těžko.

Mírný hospodářský růst se ve východním Německu zastavil v půli 90. let, od té doby je v recesi. Příští rok spolková vláda už počtvrté za sebou poruší evropský pakt stability a sestaví rozpočet s příliš vysokým schodkem. Tato situace je připisována právě neproduktivním dotacím na východ. Berlín, hlavní město třetí největší ekonomické mocnosti světa, hlásí nezaměstnanost 18 procent. V Halle, kdysi centru chemického průmyslu, nemá práci 27 procent lidí – nikde jinde ve staré Evropské unii na tom nejsou tak zle. Čísla pro celé východní Německo oscilují klem 20 procent. Jsou samozřejmě výjimky – jako Drážďany, Lipsko nebo Rostock, které úspěšně oživily svoje předválečné tradice a dnes jsou z nich opět živá velkoměsta.

Od sjednocení v roce 1990 přišlo východní Německo o jeden milion obyvatel. Bez Berlína, který přitahuje mladé

lidí, studenty a vůbec freaky všeho druhu a demograficky pád alespoň zpomaluje, by celkový obrázek vypadal ještě hůř. Například pohraniční Žitava ztratila po revoluci třetinu obyvatelstva, přes 12 tisíc lidí. Mladé, hlavně ty s lepším vzděláním, to táhne do Frankfurtu nad Mohanem, do Hamburku, Bavorska anebo Badenska-Württemberska. Zprávy o postupném vylidňování přicházejí z celého východu. Berlínský institut pro demografii odhaduje, že do roku 2050 se populace v nových spolkových zemích smrskne na polovinu, neboli, že ubude osm milionů lidí.

Nemá samozřejmě smysl vinit ze všeho Kohla. Východ Německa byl tradičně zaostalejší, zle jej postihly strasti války a v prvních letech míru i sovětské konfiskace tovarů. Do stavby berlínské zdi v roce 1961 před nimi ze země utekly 2,2 milionu lidí: zpravidla střední třída, technická inteligence a kvalifikovaní dělníci. Tragédie německého sjednocení spočívá v neschopnosti obrátit nebo alespoň zastavit trvalý útek mozků a vyškolených rukou. Vláda navrhuje různá řešení. Například do návrhu evropské ústavy byl vložen paragraf, který uděluje generální výjimku z přísných evropských pravidel na státní výpomoc firmám. Naproti tomu odborníci navrhnou nové spolkové země odbyrokratizovat, usnadnit v nich zakládání podniků, deregulovat trh práce, snížit daně ze zisku právnických firem a vysadit přísné ekologické normy.

Po rozšíření Evropské unie se bývalá NDR ocitla mezi dvěma mlýnskými koly. Kapitál se může ještě volněji přelévávat do střední a východní Evropy, kvalifikovaná pracovní síla bude dál odcházet na západ. Už teď je ale východ Německa varovným příkladem, kam to vede, když se zákony a normy západoevropského státu blahobytu bezhlavě aplikují v postkomunistickém světě. Svým způsobem by mohl posloužit i jako memento všem tuzemským politikům, kteří fantazírují o českém místě v tvrdém, prointegrovaném jádru Evropské unie. Východní Německo do něj s nadšením napochodovalo před čtrnácti lety.

[LIDOVÉ NOVINY, 22. 5. 2004]

Druhý pohled na našeho západního souseda se týká deregulace nájemného a revitalizace panelových sídlišť v Německu. Článek **Zuzany Kleknerové – Moderní panelák? V někdejším východním Berlíně existují**, si všímá přístupu, jaký zvolili k těmto problémům v největším německém městě.

V Berlíně se kultivace gigantických sídlišť stala – na rozdíl od Prahy – prioritou, na níž se v devadesátých letech soustředila mimořádná pozornost. V letech 1990 až 2002 se do ní investovalo cca 3,5 miliardy eur. Zvýšilo se nájemné, aby bylo z čeho platit modernizaci. Důvod? „Berlínská vláda došla k závěru, že sanace a modernizace panelových sídlišť vyjde zhruba na čtvrtinu toho, co by stálo zbourání a vybudování nových domů“, vysvětluje bývalý ministr pro rozvoj metropole Peter Strieder. Některé problémy však zůstávají – Němců je z demografického hlediska čím dál tím méně a mladí utíkají tam, kde seženou práci. Tedy na Západ. Rodiny s malými dětmi, dříve typické pro panelová sídliště, jsou navíc zvýhodňovány při koupi rodinných domků, takže o bydlení ve vícepodlažních domech ztrácejí zájem. Podle statistik se počet obyvatel panelových sídlišť snižuje a navíc roste počet těch, kteří pobírají podporu v nezaměstnanosti nebo žijí ze sociálních dávek.

[LIDOVÉ NOVINY, 28. 5. 2004]

Jedenácté kolo Grand Prix Obce architektů je název článku architekta **Pavla Halíka**, ve kterém autor seznamuje čtenáře s letošními výsledky této prestižní soutěže.

Do letošního kola bylo přihlášeno 118 prací všech kategorií vesměs dobré úrovně. Zdá se, jako by architektonická tvorba začala nabírat druhý dech, je tu cítit jistotu a zejména u obytných staveb, rodinných domů a vil odvahu rozvíjet nová témata, sledující životní způsoby a nároky dnešních lidí.

Z řady oceněných (i neoceněných) staveb uvedme několik výrazných příkladů: mladý architekt Pavel Nasadil postavil ve Velkém Týnci rodinný dům s příznačným názvem Nový český dům,

který je podivuhodným spojením archetypálního modelu venkovského domu s moderní estetikou.

Průmyslová stavba logistického terminálu v Písku (autoři Tomáš Novotný a Tomáš Zmek) svědčí o tom, že každý stavební druh může s odpovídajícími prostředky dospět k působivé formě. Jemná a ve své čisté prostotě náročná je stavba smuteční síně v Turnově (L. Čížek, O. Moravec, M. Nekola, R. Šíma), která byla oceněna mezi novostavbami. Za rekonstrukci a parkovou úpravu Denisových sadů v Brně s půvabným starým obeliskem uprostřed byl oceněn tým V. Babka, P. Hruša, P. Pelčák a Z. Sandler. Skupina obytných vil Villa park Strahov (B. Redčenkov, P. Tomášek, J. Wertig) představuje elegantní soubor, kde luxus je vyjádřen s nevtíravou jemnou kultivovaností. Z rekonstrukcí uvedme oceněný projekt obnovy a dostavby rodného domu Gustava Mahlera v Kališti (V. Krátký, interiér J. Pelcl). Významnou práci představuje rekonstrukce a rehabilitace Nosticova paláce v Praze (P. Kupka). Za pozoruhodnou lze považovat rekonstrukci smíchovské tržnice v Praze a její konverzi na knihovnu (M. Houska, J. Grosz, R. Strnádková). Z velkých staveb připomeňme centrum Flora, jehož interiérové prostory, osvětlované velkou oválnou kopulí uprostřed jsou městem ve městě (P. Franta).

Hlavní cenu Grand Prix obdržela drobná kamenná stavba Křivoklátského letohrádku, jejímž autorem je architekt Stanislav Pícek. V rámci kategorie výtvarné dílo v architektuře byl oceněn sochař Jaroslav Róna za sochu Franze Kafky v Dušní ulici v Praze (architektonické zpracování David Vávra).

[LIDOVÉ NOVINY, 25. 5. 2004; POZN. REDAKCE: VYBRANÉ OCENĚNÉ REALIZACE TĚTO SOUTĚŽE JSOU K VIDĚNÍ OD 16. 7. DO 29. 8. 2004 V BRNĚNSKÉ GALERII ARCHITEKTURY, STAROBRNĚNSKÁ 16/18]

S naší pozvánkou na výstavu zamíříme tentokrát do Vídně. Muzeum Albertina otevřelo výstavu kreseb nazvanou **Michelangelo a jeho doba** a s podobou výstavy nás seznámí **Magdalena Čechovská** v článku s názvem **Vídeň holduje renesančnímu kultu šlachovitých těl**.

Sbíрка kreseb a grafik rakouské Albertiny patří k nejobsáhlejším a také nejcennějším na světě. I když výstava

ukazuje pouze osm prací slavného Buonarrotiho, je doplněna pracemi Rafaela, Leonarda da Vinciho, Parmigianiniho či Giulia Romana. Výstava tak skládá věrohodný obrázek období, ve kterém se kresba poprvé prosadila jako svébytný malířský žánr a ve kterém kreslíři dosáhli maximální virtuozity. Kurátoři výstavy se přesně drželi tématu a sáhli pouze po těch kresbách, které jsou námětově či technicky spřízněné s rukopisem Michelangela.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 13. 7. 2004; MICHELANGELO UND SEINE ZEIT, MUZEUM ALBERTINAPLATZ 1, VÍDEŇ; VÝSTAVA POTRVÁ DO 26. ŘÍJNA, ZÁKLADNÍ VSTUPNÉ 9 EUR, WWW.ALBERTINA.AT]

Recenzi knihy o významném brněnském architektovi Ivanu Rullerovi přináší článek **Ludka Navary – Kniha o Ivanu Rullerovi je kronikou doby**.

Kniha není jen pouhým výčtem Rullerových děl, ale je i pohledem kolegů-umělců, architektů a přátel na jeho osobu. Díky tomu je také svého druhu kronikou Brna a doby, která nebyla vůbec jednoduchá. Ivan Ruller v ní obstál jako člověk i jako architekt. Nezapleť se s režimem, naopak dokázal si udržet odstup, za což se samozřejmě tehdy platila hodně vysoká cena. „Dobrá díla jsou plodem dobrého charakteru“, odkazuje na citát Leonarda da Vinciho současný děkan brněnské Fakulty výtvarného umění Petr Spielmann. Citát pro Ivana Rullera stoprocentně platí: jako umělec, učitel i člověk se dokázal postavit vždy na tu správnou stranu. Naposledy se zastal svých někdejších studentů, kteří na Fakultě architektury organizovali stávkou a nyní jsou za to vláčeni po soudech. Ivan Ruller tam chodí s nimi.

[MF DNES, 21. 6. 2004; ARCHITEKT IVAN RULLER, VYDALO VUT V BRNĚ, NAKLADATELSTVÍ VUTIIUM, REDAKCE LENKA KUDĚLKOVÁ, ALENA MIZEROVÁ]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

České dny v Pekingu

MMR

Ministr pro místní rozvoj Pavel Němec zahájil začátkem června v Pekingu historicky první „České dny“. Cílem této akce je představit Českou republiku jako dobrou turistickou destinaci pro občany ČLR.

Světová organizace pro cestovní ruch WTO považuje Čínu za turistický trh budoucnosti. Čína se má stát čtvrtou zemí na světovém žebříčku výjezdové turistiky, kdy ročně by do celého světa mělo vyjždět více než 100 milionů čínských turistů.

[TISKOVÁ ZPRÁVA MMR]

Projekty pro financování z EU

Miluše Heinovská

MMR vybere v červenci první projekty pro financování ze strukturálních fondů Evropské unie Od 1. května mohou obce, kraje nebo neziskové organizace předkládat projekty nadregionálního významu z oblasti rozvoje cestovního ruchu a infrastruktury. Ze strukturálních fondů je možné projekty financovat až ze 75 procent.

Zájemci o projekty naleznou potřebné informace na webových stránkách: www.strukturalni-fondy.cz.

[ZPRAVODAJSTVÍ ČTK, 17. 5. 2004]

Obce často spoléhají na pomoc poradenských firem

Tomáš Fránek, Simona Holeňová

Starostové i podnikatelé připouštějí, že pokud chtějí získat peníze z fondů Evropské unie, musí často kvůli nedostatku peněz a odborníků spoléhat na pomoc specializovaných poradenských firem.

Zaplatit práci na přípravě projektu nyní může pomoci obcím také dotace od Ministerstva pro místní rozvoj. To vyhradilo ze svého rozpočtu 50 milionů korun, které chce rozdělit mezi obce, jež nemají peníze ani na to, aby pořídily ke svým projektům dokumentaci.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 26. 3. 2004]

Sociální bydlení na veletrhu URBIS
Ctibor Čejpa

Informace o konferenci pořádané na téma sociálního bydlení v rámci doprovodného programu letošního veletrhu Urbis. Na konferenci byla reflektována zejména tato témata: sociální bydlení v České republice a Evropské unii, zahraniční zkušenosti z této oblasti a současná situace, budoucnost sociálního bydlení.

[ČESKÉ STAVEBNICTVÍ, STR. 4, STAVEBNICTVÍ A EKONOMIKA; 24. 5. 2004]

Cena Klubu za novou stavbu v historickém prostředí udělena

Pavel Halík

Klub Za starou Prahu udělil Cenu Klubu za novou stavbu v historickém prostředí za léta 2002–2003 stavbě Portheimka center na Smíchově v Praze 5.

Informace o udělení této ceny přináší recenze Pavla Halíka v článku O prorůstání starého a nového v časopise Architekt č. 12/2003.

[ARCHITEKT Č. 12/2003, STR. 3]

-tb-